

 DOZ.PL

ABC BIEGANIA MARATON

ABC BIEGANIA DLA POCZĄTKUJĄCYCH

Bieganie wyszczupla sylwetkę, wzmacnia mięśnie, pozwala na trening w niemal każdych warunkach i okolicznościach. Można biegać zarówno na siłowni (na bieżni), jak i pod gołym niebem. Na początku wymaga przygotowania i dostosowania swojego organizmu do nowych warunków, jednak w miarę zdobywania doświadczenia i wiedzy staje się codziennym nawykiem. **Jak zacząć biegać? O czym pamiętać i na co zwrócić uwagę, aby nie zrobić sobie krzywdy?**

Jak zacząć biegać?

Powoli i pamiętając o rozgrzewce

Przygody z bieganiem nie rozpoczyna się od zgłoszenia do maratonu, nawet 10 km będzie na początku zbyt dużym wyzwaniem. Ciało trzeba przygotować do nowej formy aktywności. **Każdy trening warto zacząć od rozgrzewki**, a potem sprawdzić swoje możliwości. Niektórzy zalecają, aby pierwsze treningi przeprowadzać na bieżni w siłowni, dzięki temu można ustalić optymalne tempo i zmierzyć osiągnięte odległości. **Jak zacząć biegać?**

- **Biegnij w średnim tempie, truchtem i zmierz, jak daleko jesteś w stanie przebiec do pierwszej zadyszki** – Twój organizm będzie wiedział, kiedy powiedzieć „stop”. Traktuj to jako punkt odniesienia – tzw. punkt zerowy lub początkowy treningów. Każdy następny trening **modyfikuj pod względem odległości lub tempa**, w którym biegniesz.
- **Ustal sobie też punkt końcowy, do którego chcesz dotrzeć**. Może to być „czasówka” lub pokonanie konkretnego odcinka. **Warto mieć zdefiniowany cel** – będzie on doskonale motywował.

Zadbaj o odpowiednie obuwie i strój

Warto pamiętać, że **dobre (niekoniecznie drogie) obuwie do biegania to podstawa!** Ubranie zawsze dobieraj do pory roku – w zimie pamiętaj o odzieży termoaktywnej, czapce (lub opasce) i rękawiczkach, a latem w upały nie zakładaj za grubych bluz czy dresów. Kieruj się swoją wygodą, lecz pamiętaj też, że **w trakcie ćwiczeń ciepota ciała wzrasta**.

Wybierz odpowiednie miejsce

Wybierz odpowiednie miejsce do biegania – najlepiej biegać po ziemi lub piachu, **bieganie po asfalcie czy chodniku mocno obciąża stawy**. Bieganie na bieżni dobrze amortyzuje uderzenia o podłoże, ale jest nieco monotonne, o wiele lepiej biega się w otoczeniu natury. Znajdź w pobliżu domu park lub las – możesz połączyć trening ciała z odpoczynkiem umysłu.

Pamiętaj! Oddychając szybciej w trakcie biegania, przyjmujesz o wiele więcej powietrza i przy tym zanieczyszczasz. Warto więc zainwestować w maskę ochronną, najlepiej przeciwsmogową filtrującą pyły.

Jeśli ważne jest dla Ciebie zgubienie kilku kilogramów, pamiętaj, że bieg powinien trwać co najmniej 40 minut, żeby organizm zaczął spalać tłuszcz.

Bieganie dla początkujących najlepiej zaczynać w duecie

Bieganie powinno być przyjemne. Warto zatem znaleźć sobie partnera do biegania, którego rolą będzie dopingowanie do przesuwania granic możliwości. **Znajdź osobę z pozytywnym nastawieniem i podobnym poziomem wytrenowania**, która pomoże Ci osiągać Twoje cele. Ma to znaczenie w szczególności na początku, kiedy chcesz nauczyć się biegać na dłuższe dystanse. Partner pomoże Ci ustalić odpowiedni, miarodajny rytm biegu.

Aksesoria i gadżety dla biegaczy

Na rynku jest **mnóstwo darmowych aplikacji**, w których możesz zapisywać swoje trasy i mierzyć odległości, spalone kalorie oraz parametry biegu. Warto też **używać opasek sportowych**, które dokładniej zmierzą pokonywane odległości. Pomocny będzie również **pulsometr**, który podpowie, kiedy znajdujesz się w granicach optymalnego ciśnienia treningowego. Ciekawym gadżetem może być **inteligentny kubek**, który przypomni, kiedy powinieneś się nawodnić, czy **lampka czołowa i odblaski**, które pozwolą biegać nie tylko w dzień.

Bieganie ma Ci sprawiać przyjemność. Szczególnie po długiej przerwie lub gdy zaczynasz przygodę z bieganiem – staraj się biegać wolno, równomiernym tempem.

Efekty i zalety biegania

Jeśli jeszcze się wahasz, oto kilka najważniejszych zalet tego rodzaju wysiłku. Bieganie:

- + to najefektywniejsza forma aktywności ruchowej z punktu widzenia spalanych kalorii, która przynosi efekty szybciej niż inne ćwiczenia, angażowane są bowiem wszystkie duże partie mięśniowe
- + nie wymaga dużego przygotowania ani drogiego sprzętu
- + modeluje sylwetkę i zwiększa wydolność organizmu
- + uwalnia hormony szczęścia, przez co jest to najbardziej skuteczna pigułka antydepresyjna
- + obniża tętno i ciśnienie tętnicze

Jak się przygotować do maratonu?

Przygotowania do maratonu należy rozpocząć jak najwcześniej. Specjaliści zalecają, aby stopniowo zwiększać dystans treningów biegowych. **Poprawę wydolności organizmu można uzyskać też poprzez inne formy aktywności** – pływanie czy jazdę na rowerze. W czasie treningów ważna jest także regeneracja i wykonywanie przerw w cyklach ćwiczeń. Dostępnych jest szereg zabiegów sprzyjających regeneracji powysiłkowej, np. pole magnetyczne i masaż pneumatyczny.

Jakie korzyści daje udział w maratonie?

poprawa wydolności układu krążeniowo-oddechowego

budowanie siły mięśniowej

poprawa gęstości i uwapnienia kości

poprawa parametrów w wynikach badania krwi

spalanie kalorii

poprawa nastroju i zwiększanie pewności siebie

zbliżenie do natury

Nierzadko udział w maratonie jest dla części zawodników zwieńczeniem wielomiesięcznej, ciężkiej pracy na rzecz ogólnej poprawy stanu zdrowia. Bywa, że dla osób cierpiących na nadwagę, depresję czy przechodzących programy rehabilitacji po urazach **sam udział w takim biegu jest wygraną samą w sobie.**

Wysiłek fizyczny zmusza serce do pompowania większej ilości krwi. Układ oddechowy również pracuje z większym natężeniem. Dzięki takiemu treningowi poprawiamy wydolność, co sprawia, że z czasem możemy biegać szybciej przy mniejszym wysiłku.

Jak powinna przygotować się osoba początkująca?

Osoby początkujące biegające incydentalnie i na krótkich dystansach oraz takie, które nie poświęcały zbyt wiele czasu na trening, powinny **przeznaczyć około 3–4 dni tygodniowo na odpowiednie przygotowanie. Trenować należy od 3 do 4 godzin.** Oznacza to, że odpowiednie efekty można zaobserwować, jeżeli w ciągu tygodnia przeznaczymy nawet 16 godzin na przygotowania. Oczywiście zaangażowanie powinno być dostosowane do możliwości i stanu zdrowia.

Każdy tydzień powinien zawierać dni poświęcone na tzw. ćwiczenia przekrojowe oraz odpoczynek i regenerację. Niezmiernie istotna jest gradacja dystansu poprzez **stopniowe dodawanie kolejnych kilometrów do ułożonego harmonogramu.** Dodatkowo zaleca się, aby zawodnik w każdym tygodniu odbył jeden bieg nadprogramowy o dłuższym dystansie. W ramach ćwiczeń przekrojowych i aerobowych można **udać się na basen, skorzystać z jazdy na rowerze czy zastosować ćwiczenia na orbitreku.**

Ważne:

Harmonogram powinien obejmować blisko 20 tygodni treningów maratońskich przed startem.

1 W pierwszym tygodniu cyklu treningowego należy podjąć próbę przebiegnięcia około 5 km. Następnie warto utrzymywać ten dystans przez 3 do 4 dni.

2 Potem dystans warto wydłużyć do 10 km. Kontynuacja powinna odbywać się przez kolejne 3–4 dni. Liczba dni jest orientacyjna i można ją wydłużać w zależności od możliwości fizycznych danego zawodnika. Przez 2 dni w tygodniu należy odpoczywać, a jeden dzień powinno się poświęcić na ćwiczenia przekrojowe (3–4 godziny).

3 Mniej więcej w połowie okresu przygotowawczego przebiegnięty jednorazowo dystans powinien wynieść nieco ponad 30 km. Każdy kolejny trening należy wykonywać sumiennie i z pełnym zaangażowaniem, jednak pokonując już krótszą drogę. Wynika to z ryzyka przetrenowania. Aby mu zapobiec, należy w ostatnich tygodniach oszczędzać organizm, nie tracąc jednocześnie swoich możliwości i wypracowanych dotychczas efektów.

Przygotowanie do maratonu – biegacz średnio-zaawansowany

Format planu przygotowawczego w tym przypadku na pewno będzie się nieco różnił. Oznacza to **zwiększenie poziomu trudności oraz poświęcenie większej ilości czasu na trening biegowy.**

- 1 W poszczególne dni przeplata się **dystans 5 km z dystansem o długości 8 km.**
- 2 W okolicy **12. tygodnia** jednorazowo przebiegnięty dystans powinien wynosić **około 34 km.**
- 3 Krótsze biegi w ciągu tygodnia powinny być dłuższe niż te dla początkujących. Pływanie, orbitrek lub jazda na rowerze **planujemy na jeden dzień w tygodniu.** Również regeneracja dla średnio zaawansowanych powinna być ograniczona **do jednego dnia w tygodniu.**

Przygotowanie do maratonu – biegacz zaawansowany

W przypadku biegaczy zaawansowanych nacisk kładzie się na wydłużanie przebiegniętych odcinków trasy oraz poprawę parametrów związanych z czasem. Oznacza to **konieczność włączenia w harmonogram biegów interwałowych oraz powtórzeń podbiegów.** Jednakże należy pamiętać, że dla osób, które dopiero rozpoczynają swoją przygodę z maratonem, praca nad poprawą szybkości nie jest dobrym pomysłem. **Jeden dzień w tygodniu** nadal należy przeznaczyć na regenerację. W związku z intensywnym wysiłkiem, takim jak chociażby bieg interwałowy, na tym etapie zaawansowania **nie uwzględnia się ćwiczeń przekrojowych.**

Jak się regenerować podczas przygotowań?

Bardzo ważnym elementem przygotowań do udziału w wydarzeniach sportowych jest **regeneracja**. Jednym z najprostszych, domowych sposobów na nią jest **kąpiel w wannie wypełnionej lodem**. Taki zabieg hartuje mięśnie i przyspiesza regenerację powysiłkową. Z kolei korzystanie z **sauny parowej** pomoże poprawić **wydolność układu sercowo-naczyniowego** i **poprawi nastrój**.

Pamiętaj!

Nie należy korzystać z sauny po intensywnym wysiłku. Nie jest to również zalecane w każdym dniu treningowym.

Stosowanie masażu czy zabiegów suchego igłowania to także dobry pomysł na odnowę. Zawodowi biegacze wykorzystują ponadto **kinesiologia taping, czyli plastrowanie dynamiczne**. Dzięki odpowiedniej aplikacji plastrów można wspomagać funkcję poszczególnych mięśni, zmniejszać ryzyko urazów, kontuzji oraz zabezpieczać newralgiczne struktury przed ich dalszym uszkodzeniem. W ramach regeneracji dobrym pomysłem jest także **rolowanie powięzi z wykorzystaniem foam rollera**. Warto jednak pamiętać, że każdą z takich decyzji należy podejmować wspólnie z trenerem i fizjoterapeutą. Nie zawsze bowiem istnieją wskazania do zastosowania konkretnej procedury.

Należy również wspomnieć o bardzo ważnym elemencie każdego treningu – **odpowiednim nawadnianiu**. W tym celu warto spożywać czystą wodę lub izotoniki.

Jakimi suplementami warto się wspomóc?

Spośród suplementów poleca się stosowanie **preparatów witaminowych bogatych w L-karnitynę oraz witaminy z grupy B**. Zmniejszają uczucie zmęczenia podczas biegu. Bardzo popularne jest też **stosowanie wody kokosowej**, która nawadnia i uzupełnia elektrolity lepiej niż woda.

Kto i dlaczego powinien uważać przed startem?

Biegacze z **odniesionymi w przeszłości kontuzjami** powinni uzyskać zgodę na start od lekarza medycyny sportowej. Pacjenci z **chorobami przewlekłymi** również powinni odbyć taką konsultację.

Pamiętaj!

Każde schorzenie, uraz czy kontuzja zwiększają możliwość pojawienia się groźnych konsekwencji podczas biegu. Szczególnie narażone na przykre konsekwencje mogą być osoby ze schorzeniami układu sercowo-naczyniowego, po przebytych złamaniach, skręceniach, z chorobami przewlekłymi płuc.

BIEGNIESZ W MARATONIE?

Wskazówki przed startem

Dzień przed startem maratonu – jak się przygotować?

Czy trening jest konieczny?

Wiele osób całkowicie rezygnuje z aktywności fizycznej dzień przed startem w maratonie, jednak **lekki 30-minutowy trening pozytywnie wpłynie na wszystkie mięśnie, ścięgna i stawy**. Będzie miał także właściwości odstresowujące. Zamiast biegu można **pójść na krótki spacer z gimnastyką**.

Co jeść przed startem?

Dzień przed startem postawmy na węglowodany. Należy **przyjąć 3000–3500 kcal w formie węglowodanów**, nawet jeśli nasz wysiłek tego dnia jest niewielki.

Unikajmy wszystkiego, co ma wysoką zawartość błonnika – jego nadmiar w diecie odbije się na pracy jelit. Kolejnego dnia, już w trakcie biegu, mogą się pojawić problemy z funkcjonowaniem układu pokarmowego.

Wybierajmy małe posiłki. Jeżeli mamy potrzebę zjeść wysokogatunkowe białko, wybierzmy **rybę, pierś z kurczaka, pierś z indyka**. Tego dnia zrezygnujmy z ciężkostrawnych dań mięsnych i potraw smażonych na głębokim tłuszczu. Powinien być to posiłek lekki, gotowany na parze.

Jak się nawadniać?

Najlepsza będzie woda. Izotonik nie jest konieczny – zawiera cukry proste więc będzie nas niepotrzebnie pobudzał, a tej energii nie będziemy w stanie wydatkować dzień przed startem.

Jak wypoczywać?

Możemy **czytać, słuchać muzyki** czy wykonywać inne **spokojne aktywności**. Nie jest to dobry czas na bardziej angażujące aktywności, np. na spotkania z przyjaciółmi. Nasz potencjał energetyczny warto zostawić na dzień kolejny, żeby napędzał nas podczas biegu.

Co zabrać ze sobą na maraton? Sprawdź, czy masz wszystko!

Naszykuj:

- ✔ buty startowe
- ✔ odzież na zmianę – wygodne, lekkie buty, skarpetki
- ✔ strój z materiałów oddychających
- ✔ przypięty numer startowy (pasek, agrafki)
- ✔ pasek na odżywkę, żele energetyczne
- ✔ ponczo foliowe – do ochrony przed samym startem
- ✔ okulary przeciwsłoneczne
- ✔ czapkę
- ✔ dresy do przebrania po biegu
- ✔ pudełeczko z drobnymi pieniędzmi (do przechowania w depozycie)
- ✔ paczkę chusteczek i papier toaletowy
- ✔ preparaty na otarcia do smarowania stóp
- ✔ wazelinę
- ✔ kremy z filtrem przeciwsłonecznym

Obserwujmy prognozę pogody i temperaturę otoczenia. **Pamiętaj, by ubranie było jak najlżejsze.** Dobrze sprawdzają się wygodne koszulki bez rękawów i krótkie spodenki.

Plan dnia w dniu startu

Pobudka – najlepiej **3–3,5 godziny** przed startem biegu.

Śniadanie – optymalnie na **2,5–3 godziny** przed startem. Najlepiej zjeść białe pieczywo z dżemem. Ten posiłek zapewni dostarczenie tzw. szybkich węglowodanów. Unikaj produktów mlecznych i świeżych owoców.

Jeżeli chodzi o napoje, nie ma większych ograniczeń, jednak najlepiej sięgnąć po **wodę niegazowaną**.

Pamiętaj! Kawa i herbata odwadniają, dodatkowo wysuszają śluzówkę, dlatego trzeba uważać z ich ilością i pamiętać o wodzie. Soki również nie są zalecane.

Ostatni posiłek należy przyjąć **maksymalnie 2,5 godziny** przed biegiem. Zadbaj o to, by nie odczuwać głodu ani pragnienia. Najlepszym rozwiązaniem na mały głód jest batonik energetyczny.

Aktywność fizyczna – odpowiednia będzie poranna gimnastyka, wykonanie przysiadów i skłonów. Kolejny krok to rozgrzewka w stylu dynamicznym – **50 minut** przed startem sprawdzi się przebieżka, skoki, wymachy. Czas takiego treningu powinien oscylować w granicach **20 minut**.

Ważnym elementem zachowania pełnej wydajności podczas biegu jest odżywianie się w jego trakcie. Podstawą dla każdego maratończyka będzie **żel energetyczny**. Pierwszy należy przyjąć **godzinę po starcie**, a kolejne **co 20–25 minut**. Do nawadniania powinien posłużyć izotonik.

Przy biegu powyżej 3 godzin należy **przyjmować wodę na zmianę z izotonikiem**. Podaż należy określić wg schematu – **100 ml co 2,5 km**.

Po dotarciu na metę

Po ukończeniu biegu niezmiennie najważniejsze pozostaje nawadnianie. Oprócz tego zadbaj o:

- okrycie się, co zapobiegnie wychłodzeniu organizmu,
- dostarczenie kalorii,
- gimnastykę,
- masaż,
- prysznic,
- większy posiłek – 2 godziny po ukończeniu biegu.

Pierwszy dzień powinien być dniem relaksu.

Powodzenia podczas biegu!

Bibliografia:

1. Bertelsen M.L., Hulme A., Petersen J., et al.: A framework for the etiology of running-related injuries. *Scand J Med Sci Sports*. 2017;27:1170–1180.
2. Nielsen R.O., Bertelsen M.L., Ramskov D., et al.: Time-to-event analysis for sports injury research part 1: time-varying exposures. *Br J Sports Med*. 2019;53:61–68.
3. Gomez-Molina J., Ogueta-Alday A., Camara J., et al.: Predictive variables of half-marathon performance for male runners. *J Sports Sci Med*. 2017;16:187-194.
4. Gibala M.J., Little J.P., Macdonald M.J., Hawley J.A.: Physiological adaptations to low-volume, high-intensity interval training in health and disease. *J Physiol*. 2012;590:1077–1084.
5. Anthony D., Rust C.A., Cribari M., et al.: Differences in participation and performance trends in age group half and full marathoners. *Chin J Physiol*. 2014;57:209–219.
6. Krzysztof Słomiak, **Jak zacząć biegać? ABC bieganania dla początkujących**, https://www.doz.pl/czytelnia/a13549-ABC_bieganania_Od_czego_zaczac_przygode_z_biegananiem [dostęp online: 12.03.2025]
7. Robert Korzeniowski, **Biegniesz w maratonie? Wskazówki przed startem**, https://www.doz.pl/czytelnia/a13584-Biegniesz_w_maratonie_Wskazowki_przed_startem [dostęp online: 12.03.2025]
8. Mateusz Burak, **Jak się przygotować do maratonu?**, https://www.doz.pl/czytelnia/a17447-Jak_sie_przygotowac_do_maratonu [dostęp online: 12.03.2025]

Pełny asortyment produktów
dostępny na stronie:

www.doz.pl

DOZ.pl Sp. z o.o.

ul. Gillette 11

94-406 Łódź

tel.: 800 110 110

NIP 537-249-29-24

KRS 0000301254